

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 132/2014-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho predbežne prerokoval sťažnosť A. S., zastúpenej Advokátskou kanceláriou Kolíková & Partners, s. r. o., Radvanská 21, Bratislava konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky Mgr. Márie Kolíkovej, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 26 ods. 1, čl. 44 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžp 21/2012 z 27. mája 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. septembra 2013 doručená sťažnosť A. S. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou Kolíková & Partners, s. r. o., Radvanská 21, Bratislava, konajúcej prostredníctvom konateľky a advokátky Mgr. Márie Kolíkovej, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 26 ods. 1, čl. 44 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Sžp 21/2012 z 27. mája 2013 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že 2. júla 2009 sťažovateľka spoločne s ďalšími žalobcami podali Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) žalobu podľa § 250b ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) ako „*opomenutá účastníčka územného konania*“ (ďalej len „žaloba“), ktoré bolo vedené Krajským stavebným úradom v Trnave (ďalej len „krajský stavebný úrad“) a týkalo sa využívania územia na pozemku – parcela č. o rozlohe 186 378 m² v obci Č. („Ťažba štrkopieskov – rozšírenie ťažobnej plochy“). Žalobou sa žalobcovia v 1. až 8. rade (vrátane sťažovateľky) dožadovali doručenia rozhodnutia krajského stavebného úradu č. KSÚ-OSP-00419/2009/Gi z 3. júna 2009 o využívaní tohto územia (ďalej len „územné rozhodnutie krajského stavebného úradu“).

Sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že krajský stavebný úrad svojím územným rozhodnutím rozhodol o rozšírení už existujúcej ťažobnej plochy s rozlohou 49 995 m² o novú ťažobnú plochu s rozlohou 186 378 m², pričom *«konal a rozhodol... bez toho, aby konal s obcou Č. a s jej obyvateľmi vzdialenými svojimi nehnuteľnosťami (pozemky a domy) v najbližšej časti obce cca 270 metrov od pozemku parc. č. a zároveň bez toho, aby ich informoval o začatí konania alebo o vydaní územného rozhodnutia KSÚ (do vlastných rúk alebo verejnou vyhláškou). Sťažovateľka sa o územnom rozhodnutí dozvedela od obecného úradu obce Č., keďže KSÚ zaslal územné rozhodnutie obci Č. „na vedomie“»*.

Sťažovateľka v žalobe tvrdila, že krajský stavebný úrad s ňou mal konať ako s účastníčkou územného konania, keďže je fyzickou osobou, ktorá vlastní pozemok (a stavbu na ňom), ktorý síce nemá spoločnú hranicu s pozemkom (parcela č.) určeným na rozšírenie ťažobnej plochy, ale jej práva môžu byť týmto dotknuté predovšetkým samotnou ťažbou štrkopieskov *„kvôli hlučnosti a prašnosti, keďže okrem malého valu nie je medzi ťažobným miestom a jej stavbou, resp. pozemkom žiadna bariéra zabraňujúca prenikaniu hľuku a prachu k jej nehnuteľnostiam.*) ... *hrozí vznik ujmy v podobe zníženej kvality života*

a zhoršeného životného prostredia v dôsledku ťažby štrkopiesku vo vzdialenosti cca 270 metrov od jej obydli a v dôsledku s tým súvisiacej nákladnej prepravy.“

Krajský súd uznesením č. k. 14 S 78/2009-158 z 28. januára 2010 (ďalej len „uznesenie krajského súdu z 28. januára 2010“) konanie o žalobe zastavil. O odvolaní proti označenému uzneseniu krajského súdu rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Sžo 117/2010 z 21. októbra 2010 tak, že uznesenie krajského súdu z 28. januára 2010 zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a zároveň krajskému súdu uložil povinnosť „zistiť, či sú splnené podmienky na postup podľa § 250b ods. 2 O. s. p.“ (citované z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžo 117/2010 z 21. októbra 2010, pozn.). Následne krajský súd uznesením č. k. 14 S 78/2009-311 z 26. apríla 2012 (ďalej len „uznesenie krajského súdu z 26. apríla 2012“) uložil krajskému stavebnému úradu doručiť jeho územné rozhodnutie žalobcovi v 1. rade (obci Č.) a zároveň zamietol žalobu žalobcov v 2. až 8. rade vrátane sťažovateľky.

Proti uzneseniu krajského súdu z 26. apríla 2012 v časti o zamietnutí žaloby žalobcov sťažovateľka spoločne s ďalšími tromi žalobcami podali odvolanie, o ktorom najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením, ktorým zmenil uznesenie krajského súdu z 26. apríla 2012 tak, že konanie o žalobe žalobcov vo 4. až 7. rade (vrátane sťažovateľky, pozn.) zastavil.

Podľa sťažovateľky *«Uznesenie najvyššieho súdu je založené na argumente, že „žalobcovia 4/ - 7/ (sťažovateľka bola označená ako žalobca v 5/ rade - pozn.) nie sú osobami aktívne procesne legitimovanými na podanie žaloby v zmysle § 250b ods. 2 O. s. p., pretože nezrealizovali dôkazné bremeno na preukázanie priameho dotknutia na ich hmotných právach.“ Uvedomujeme si, že ústavný súd nepôsobí ako súd tretej inštancie a že v rámci ústavnej sťažnosti pri napádaní výkladu učineneho všeobecným súdom sa možno na ústavný súd úspešne obrátiť vtedy, ak ide o výklad svojvoľný, arbitrárny, resp. ak má odôvodnenie všeobecného súdu znaky arbitrárnosti. V tomto prípade ide o právnu otázku účasti podľa § 14 ods. 1 a 2 správneho poriadku v spojení s § 34 ods. 2 stavebného zákona, ktorú nepovažujeme za obzvlášť zložitú. O to skôr, že ide o jednoduchšiu právnu*

otázku, vidíme priestor pre ústavný súd, aby sa vyjadril k ústavnej súladnosti výkladu najvyššieho súdu, ktorý bez zrozumiteľných dôvodov „pridal“ požiadavky nad rámec zákona zaťažujúce osobu domáhajúcu sa účasti v správnom konaní novými povinnosťami (dôkazné bremeno). Zároveň ani krajský súd a ani najvyšší súd nevyložili neurčitý pojem „priame dotknutie na právach“, ktorý je kľúčový pre posúdenie žaloby sťažovateľky, no napriek tomu došlo k nepriznaniu postavenia účastníka sťažovateľke a fakticky k zamietnutiu žaloby sťažovateľky. Ústavná neakceptovateľnosť výkladu všeobecných súdov v tomto prípade nevyplýva len z nerešpektovania jednoznačného textu právneho predpisu. Na podporu nami predkladaných téz používame argument rozhodnutím Najvyššieho správneho súdu Českej republiky ako zahraničného judikátu. Vzhľadom na príbuznosť právnej úpravy a chýbajúcu domácu judikatúru v našom právnom prostredí je podľa nášho názoru prinajmenšom vhodné poukázať na ústavne akceptovateľný prístup, hoc aj zahraničného súdu.».

Podľa sťažovateľky «Rozhodujúcim ustanovením pre posúdenie žaloby sťažovateľky bol výklad a aplikácia § 250b ods. 2 OSP, konkrétne slová „hoci sa s ním ako s účastníkom konania malo konať“. To, kto je účastníkom (správneho) konania, nestanovuje OSP, ale predpisy správneho práva. Definícia účasti je v právnych predpisoch Slovenskej republiky rozdrobená medzi všeobecnú právnu úpravu (§ 14 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok)) a osobitnú právnu úpravu jednotlivých druhov správnych konaní (napr. § 34 a § 59 stavebného zákona, § 18 ods. 1 zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe, § 72 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch). Nevyhnutnou súčasťou rozhodovania súdov v nadväznosti na § 250b ods. 2 prvá veta OSP je preto výber niektorej z definícií účasti nachádzajúcich sa v predpisoch správneho práva, ich správny výklad a zároveň zdôvodnenie tohto výkladu. Z porovnania § 14 ods. 1 správneho poriadku a § 34 ods. 2 stavebného zákona vyplýva, že druhá definícia účasti podľa § 14 ods. 1 správneho poriadku je totožná s podmienkami účasti podľa osobitného predpisu - § 34 ods. 2 stavebného zákona. Sťažovateľka sa podanou žalobou domáhala postavenia účastníka v územnom konaní (konaní o využívaní územia), pričom uviedla konkrétne skutkové tvrdenia, z ktorých vyplýva dotknutie na jej vlastníckom práve a na práve na priaznivé životné prostredie a od ktorých odvodzuje svoj

status účastníka konania. Z druhej a tretej definície účastníka podľa § 14 ods. 1 správneho poriadku (ako aj z definície účastníka podľa § 34 ods. 2 stavebného zákona) vyplýva, že pre priznanie postavenia účastníka určitej fyzickej osoby postačuje, ak existuje možnosť, predpoklad priameho dotknutia práv osoby rozhodnutím. Z toho vyplýva, že účastníkom nie je ten, u koho možno bez pochybností konštatovať, že jeho práva nemôžu byť za žiadnych okolností dotknuté. Úlohou najvyššieho súdu bolo teda v rámci druhej definície podľa správneho poriadku (ktorá bola totožná s definíciou účastníctva podľa stavebného zákona) a tretej definície podľa správneho poriadku posúdiť, či môže byť sťažovateľka priamo dotknutá na svojich právach územným rozhodnutím KSÚ. Otázka, či podmienky stanovené v územnom rozhodnutí KSÚ možno považovať za zmenu hmotno-právneho postavenia sťažovateľky, musí byť riešená súdom v rámci výkladu a aplikácie neurčitého pojmu „dotknutie na vlastníckom práve a práve na priaznivé životné prostredie“, keďže z konkrétnych skutkových námietok jednoznačne vyplýva, že sťažovateľka namietala zásah do svojho práva na pokojné užívanie vlastníctva a do práva na priaznivé životné prostredie. Najvyšší súd použil východisko (dôkazné bremeno sťažovateľky), ktoré podľa nášho názoru nemá oporu v platnej právnej úprave účastníctva (v druhej a ani tretej definícii účastníctva) a je preto použité svojvoľne, nad rámec právnej úpravy. Najvyšší súd prenáša dôkazné bremeno na sťažovateľku bez toho, aby určil podľa akej definície pristupuje k posúdeniu žaloby sťažovateľky. Ak vychádzame z toho, že sťažovateľka sa domáhala postavenia účastníka v územnom konaní na základe tvrdení uvedených v žalobe, bolo povinnosťou najvyššieho súdu posúdiť jej žalobu aj z hľadisk tretej definície účastníctva podľa správneho poriadku. Z tretej definície podľa správneho poriadku jednoznačne vyplýva, že osoba sa stáva účastníkom na základe tvrdenia a že opak preukazuje správny orgán (v prípade postupu podľa § 250b ods. 2 OSP súd). V tomto je právny názor najvyššieho súdu o dôkaznom bremene sťažovateľky v zrejmom rozpore s jednoznačným znením § 14 ods. 1 správneho poriadku. ... najvyšší súd nijakým spôsobom nezdôvodnil svoj postoj/právny názor, podľa ktorého je dôkazné bremeno v podobe predloženia napr. znaleckého posudku na pleciach sťažovateľky (zároveň najvyšší súd vôbec nezdôvodnil, prečo neposúdil žalobu sťažovateľky aj z pohľadu tretej definície účastníctva podľa správneho poriadku).».

Argumentáciu, ktorou odôvodňuje namietané porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj ďalších základných práv podľa ústavy (čl. 16 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a čl. 44) a práv podľa dohovoru (čl. 8 ods. 1 a čl. 10 ods. 1) sťažovateľka zhrnula takto:

«• najvyšší súd tým, že v rozpore s právnou úpravou a nepredvídateľne (sťažovateľka nevedela, že má predložiť napr. znalecký posudok k tomu, aby jej bolo priznané postavenie účastníka) zaťažil bez akéhokolvek zdôvodnenia procesnú pozíciu v konaní pred súdom neopodstatnenými podmienkami (neodôvodneným a svojvoľným prenesením dôkazného bremena na sťažovateľku), zasiahol do práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (právo na nearbitrárny výklad a presvedčivé zdôvodnenie súdneho rozhodnutia) vrátane práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy a uprel tak zároveň sťažovateľke právo na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, keďže sťažovateľka nemôže pokračovať v správnom konaní na základe postupu podľa § 250b ods. 2 OSP.

• najvyšší súd, ako aj krajský súd tým, že neobjasnili výklad kľúčového neurčitého pojmu „dotknutie na vlastníckom práve a práve na priaznivé životné prostredie“, odňali sťažovateľke právo na spravodlivú súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, keďže jeho súčasťou je právo na presvedčivé (nearbitrárne) odôvodnenie rozhodnutia. Z rozsudku Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 5As 36/2009 z 18.02.2010 vyplýva, že pri interpretácii pojmu „priame dotknutie na vlastníckom práve“ možno siahnuť po § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Porušením základného práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu došlo fakticky k porušeniu práva sťažovateľky na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ústavy, práva sťažovateľky na ochranu súkromia podľa čl. 16 ods. 1 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru a práva sťažovateľky na informácie podľa čl. 26 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 dohovoru.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo A. S. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, právo na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ústavy, právo na ochranu súkromia podľa čl. 16 ods. 1

ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru a právo na informácie podľa čl. 26 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžp 21/2012 z 27. 05. 2013 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžp 21/2012 z 27. 05. 2013 v časti zamietnutia návrhu A. S. na uloženie povinnosti Krajskému stavebnému úradu v Trnave doručiť A. S. rozhodnutie č. KSÚ-OSP-00419/2009/Gi zo dňa 03. 06. 2009 takým spôsobom, že konanie o žalobe A. S. sa zastavuje, sa zrušuje.

3. Uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. 14 S/78/2009-311 zo dňa 26. 04. 2012 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

4. Sťažovateľke A. S. priznáva finančné zadostučinenie vo výške 5.000 EUR (slovom päťtisíc eur), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť A. S. trovy právneho zastúpenia na účet jej právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľka namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na súdny prieskum zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy podľa čl. 46 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ústavy, práva na ochranu súkromia podľa čl. 16 ods. 1 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru a práva na informácie podľa čl. 26 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžp 21/2012 z 27. mája 2013, ktorým najvyšší súd uznesenie krajského súdu z 26. apríla 2012 zmenil tak, že konanie o žalobe žalobcov vo 4. až 7. rade (vrátane sťažovateľky, pozn.) zastavil.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd vo svojej judikatúre uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Analogicky je základnou súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy umožnenie reálneho prístupu každému, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, k súdnemu prieskumu takéhoto rozhodnutia. Článok 46 ods. 2 ústavy je vo svojej podstate lex specialis vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy na prístup k súdu vo veci, o ktorej rozhodol orgán verejnej správy (I. ÚS 166/2011, II. ÚS 105/07, III. ÚS 155/2011, IV. ÚS 46/04).

Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou podotýka, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec

bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad a aplikácia platnej a účinnej právnej normy na zistený stav veci.

Článok 6 ods. 1 dohovoru zaručuje každému právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prejednanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, bod 36). Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb namietajúcich porušenie svojich základných práv a slobôd právoplatnými rozhodnutiami všeobecných súdov vo svojej stabilizovanej judikatúre zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). V zásade preto nie je oprávnený posudzovať

správnosť skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, pričom ústavný súd rešpektuje, že interpretácia a aplikácia zákonov primárne prislúcha všeobecným súdom (m. m. II. ÚS 193/2010). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia v súvislosti s právnym posúdením ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí takú interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany všeobecného súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že podstatou argumentácie sťažovateľky je jej nesúhlas s právnym záverom najvyššieho súdu, teda s interpretáciou a aplikáciou príslušných právnych noriem, ktorú uplatnil v napadnutom uznesení. Konkrétne sťažovateľka vyslovuje názor, podľa ktorého mal najvyšší súd pri rozhodovaní v jej veci s prihliadnutím na dikciu § 14 ods. 1 Správneho poriadku interpretovať účasť v správnom konaní tak, že *„osoba sa stáva účastníkom na základe tvrdenia a... opak preukazuje správny orgán“*. Sťažovateľka preto právny názor najvyššieho súdu o prenesení dôkazného bremena na ňu (resp. ďalších žalobcov) považuje vo svojich dôsledkoch za neprípustný zásah do jej (v sťažnosti označených) základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru. Sťažovateľka taktiež tvrdí, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne, keďže v ňom nie je podaný výklad (neurčitého) pojmu *„dotknutie na vlastníckom práve a práve na*

priaznivé životné prostredie“, ktorý v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci považuje za kľúčový.

V súlade s § 34 ods. 2 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov v územnom konaní o umiestnení stavby, o využívaní územia, o stavebnej uzávere a o ochrannom pásme sú účastníkmi konania aj právnické osoby a fyzické osoby, ktorých vlastnícke alebo iné práva k pozemkom alebo stavbám, ako aj k susedným pozemkom a stavbám vrátane bytov môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté.

Podľa § 140 stavebného zákona ak nie je výslovne ustanovené inak, vzťahujú sa na konanie podľa tohto zákona všeobecné predpisy o správnom konaní.

Z citovaného § 140 stavebného zákona vyplýva pravidlo, podľa ktorého sa pravidlá ustanovené Správnym poriadkom [zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) v znení neskorších predpisov] v konaní podľa stavebného zákona použijú len vtedy, ak tento zákon neupravuje určitú konkrétnu právnu situáciu inak. V posudzovanej právnej veci najvyšší súd vychádzal pri posudzovaní okruhu účastníkov konania z § 34 ods. 2 (v spojení s § 140) stavebného zákona. V okolnostiach posudzovanej veci považuje ústavný súd tento prístup najvyššieho súdu v konfrontácii s právnym názorom sťažovateľky, podľa ktorého mal byť v predmetnej veci aplikovaný § 14 ods. 1 Správneho poriadku, z ústavného hľadiska za akceptovateľný, a teda vylučujúci záver o neprípustnom zásahu do sťažovateľkou označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru.

Špecifiká jednotlivých druhov konaní, ktoré upravuje stavebný zákon, odôvodňujú existenciu osobitnej úpravy jednotlivých inštitútov, ktoré sa nemôžu riadiť zároveň aj všeobecnou úpravou vychádzajúcou zo Správneho poriadku. Svoj argument o prenesení dôkazného bremena sťažovateľka vyvodzuje z § 14 ods. 1 Správneho poriadku, z ktorého je nepochybne vyvoditeľný záver, podľa ktorého sa osoba stáva účastníkom na základe svojho tvrdenia, pričom opak preukazuje správny orgán. V posudzovanej veci však najvyšší súd neaplikoval § 14 ods. 1 Správneho poriadku, ale § 34 ods. 2 stavebného zákona, pričom

ústavný súd považuje v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci tento prístup k aplikácii *lex specialis* za ústavne konformný.

V súvislosti s ďalšou námietkou sťažovateľky, podľa ktorej najvyšší súd v jej veci neobjasnil výklad kľúčového pojmu „*dotknutie na vlastníckom práve a práve na priaznivé životné prostredie*“, čím jej mal odňať právo na „spravodlivú“ súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavny súd považoval za vhodné poukázať na relevantnú časť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, v ktorej sa uvádza:

„... Žalobcovia 4/ - 7/ v žalobe uviedli, že vlastnia stavebné pozemky a stavby v blízkosti pozemku parc. č. k. ú. Č. Ich pozemky síce nemajú spoločnú hranicu s parc. č. k. ú. Č., ale užívanie ich stavieb môže byť navrhovanou stavbou dotknuté. Cítia sa byť dotknutí plánovanou ťažbou štrkopieskov, najmä kvôli hlučnosti a prašnosti; keďže okrem malého valu nie je medzi ťažobným miestom a ich stavbou, resp. pozemkom, žiadna bariéra zabraňujúca prenikaniu hluku a prachu k ich nehnuteľnostiam.

Najvyšší súd konštatuje, že žalobcovia priame dotknutie na svojich právach nepreukázali. Vzhľadom na rozsiahle parcely č. k. ú. Č. a k. ú. Č., nachádzajúce sa medzi spornou parc. č. k. ú. Č. a pozemkami žalobcov 4/-7/ vo vzdialenosti 270 m, nie je možné na základe všeobecného subjektívneho tvrdenia žalobcov priznať im postavenie účastníkov územného konania. Dotknuté pozemky nie sú v susedstve, ani v bezprostrednej blízkosti spornej parcely. Žalobcov 4/- 7/ zaťažuje prísnejšie dôkazné bremeno oproti vlastníkom susediacich pozemkov parc. č. k. ú. Č. a č. k. ú. Č., ktorí odvolanie v tomto prípade nepodali. Žalobcovia 4/-7/ nepredložili žiadne dôkazy, ktorými by preukázali skutočnosť ohľadom tvrdených negatívnych vplyvov a o ktoré opierali svoje postavenie účastníkov konania o využívaní územia. Ich hmotno-právne ukrátenie na právach v územnom konaní zostalo nepreukázané.

Dotknutí ťažbou štrkopieskov kvôli hlučnosti a prašnosti môžu byť žalobcovia až rozhodnutím, na základe ktorého môže byť ťažba uskutočňovaná. Takýmto rozhodnutím je rozhodnutie Obvodného banského úradu v Bratislave, č. 36-2071/2009 zo dňa 24. 07. 2009 o povolení zmeny č. 1 povoleného dobývania ložiska nevyhradeného nerastu - štrkopieskov v k. ú. Č., ktorým povolil dobývanie ložisku, nevyhradeného nerastu - štrkopieskov aj na pozemku s parc. č. o výmere 186 378 m² k. ú. Č. Námietky žalobcov 4/ - 7/ tak smerovali k

faktickému stavu, ktorý mohol nastať až na základe povolenia dobývania ložiska nevyhradeného nerastu. Ak má na rozhodnutie o využívaní územia nasledovať ešte ďalšie rozhodnutie, až na základe ktorého môže byť ťažba uskutočňovaná, nemôžu byť samotným rozhodnutím o využívaní územia, na základe ktorého nie je možné ešte dobývať ložisko nevyhradeného nerastu, a ktorým sa iba povoľuje využívanie územia a určujú sa podmienky využívania územia, žalobcovia ipso facto priamo dotknutí na svojich právach. Ich dotknutie bolo preto nevyhnutné v konaní preukázať napr. znaleckým posudkom, odborným vyjadrením, alebo inou listinou deklarujúcou aspoň potenciálny negatívny vplyv. Podľa § 250 ods. 2 O. s. p. žalobcom je fyzická alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník správneho konania bola rozhodnutím a postupom správneho orgánu ukrátená na svojich právach. Podat' žalobu môže aj fyzická alebo právnická osoba, s ktorou sa v správnom konaní nekonalo ako s účastníkom, hoci sa s ňou ako s účastníkom konať malo. Podľa § 250b ods. 2 O. s. p. žalobu podá niekto, kto tvrdí, že mu rozhodnutie správneho orgánu nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom konania malo konať, súd overí správnosť tohto tvrdenia a uloží správnemu orgánu doručiť tomuto účastníkovi správne rozhodnutie a podľa okolností odloží jeho vykonateľnosť. Týmto stanoviskom súdu je správny orgán viazaný. Po uskutočnenom doručení predloží správny orgán spisy súdu na rozhodnutie o žalobe. Ak sa v rámci správneho konania po vykonaní pokynu súdu na doručenie správneho rozhodnutia začne konanie o opravnom prostriedku, správny orgán o tom súd bez zbytočného odkladu upovedomí.

Podľa § 250d ods. 3 O. s. p. súd uznesením konanie zastaví, ak sa žaloba podala oneskorene, ak ju podala neoprávnená osoba, ak smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmania súdom; ak žalobca neodstránil vady žaloby, ktorých odstránenie súd nariadil a ktoré bránia vecnému vybaveniu žaloby, alebo ak žalobca nie je zastúpený podľa § 250a alebo ak žaloba bola vzatá späť (§ 250h ods. 2 O. s. p.). Odvolanie proti uzneseniu je prípustné. Aktívna procesná legitímácia žalobcov 4/-7/ je v zmysle § 250 ods. 2 O. s. p. v konaní podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku procesnou podmienkou, ktorá robí procesný subjekt osobou oprávnenou na podanie žaloby. V konaní nebolo osvedčené splnenie tejto procesnej podmienky. Procesné podmienky sa skúmajú v každom štádiu súdneho konania a pokiaľ nie sú splnené, konanie sa musí zastaviť. Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu

v Trnave č. k. 14 S/7S/2009-311 zo dňa 26. 04. 2012 v napadnutej časti zmenil podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O. s. p. v spojení s § 220 O. s. p. a konanie podľa § 250d ods. 3 O. s. p. zastavil. Žalobcovia 4/-7/ nie sú osobami aktívne procesne legitimovanými na podanie žaloby v zmysle § 250 ods. 2 O. s. p., pretože nezrealizovali dôkazné bremeno na preukázanie priameho dotknutia na ich hmotných právach.“

Ústavný súd nemá v okolnostiach posudzovanej veci vzhľadom na svoje ústavné postavenie rešpektujúce zásadnú autonómiu všeobecných súdov pri interpretácii a aplikácii (bežných) zákonov dôvod spochybňovať právny záver najvyššieho súdu o nesplnení (nedostatku) podmienky konania, teda chýbajúcej aktívnej procesnej legitimácie sťažovateľky. Citovaný právny záver najvyššieho súdu, ktorý vychádza z toho, že sťažovateľka môže byť dotknutá na svojich právach ťažbou štrkopieskov z dôvodu hlučnosti a prašnosti až príslušným rozhodnutím, na základe ktorého môže byť ťažba uskutočňovaná, nie však *ipso facto* samotným rozhodnutím o využívaní územia, na základe ktorého nemožno ešte dobývať ložisko nevyhradeného nerastu, nie je podľa názoru ústavného súdu arbitrárny či zjavne neodôvodnený. O arbitrárnosti a svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd svoj právny záver ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil, a preto ho nemožno považovať za svojvoľný.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a sťažovateľkou namietaným porušením základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohol v náleze reálne vysloviť ich porušenie.

II.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 44, čl. 16 ods. 1 a čl. 26 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 8 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a čl. 44 ústavy a práv podľa čl. 8 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 dohovoru v príčinnej súvislosti s porušením jej základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd nezistil, že by napadnutým uznesením najvyššieho súdu mohlo dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu ďalších v sťažnosti označených základných práv podľa ústavy, ani práv podľa dohovoru. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patria aj základné práva vyplývajúce z čl. 16 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a čl. 44 ústavy a práv podľa čl. 8 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 dohovoru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení týchto práv by teda bolo možné uvažovať len vtedy, ak by zo strany najvyššieho súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (napr. II. ÚS 78/05 alebo IV. ÚS 326/07).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. marca 2014